

JAARVERSLAG ACTIVITEITEN 2019

Naar schatting hebben ongeveer 13.000 mensen deelgenomen aan het totaal van de 4 en 5 mei-activiteiten in Nijmegen. In aanmerking nemend dat het slecht weer was, toont dit aan dat de belangstelling voor bevrijding en herdenking blijvend hoog is.

ALGEMEEN

Het Nijmeegse 4 en 5 Mei Comité organiseert jaarlijks met subsidie van de gemeente Nijmegen een programma dat erop is gericht om een zo groot mogelijk deel van de Nijmeegse bevolking te betrekken bij de Dodenherdenking en de bevrijdingsfeesten. Hiervoor wordt structureel samengewerkt met een groot aantal plaatselijke organisaties, die over specialistische expertise of bijzondere faciliteiten beschikken. Het bestuur werkt op vrijwillige basis en heeft geen kantoor. We besturen als bestuur in gezamenlijke verantwoordelijkheid, maar ieder bestuurslid is verantwoordelijk voor de coördinatie van één of meer bepaalde activiteiten. Van die vele activiteiten springen er een paar in het bijzonder uit.

Het Kinderbevrijdingsfestival dat al meer dan 25 jaar in eigen beheer door ons comité werd geprogrammeerd, is dit jaar voor het eerst door De Lindenberg georganiseerd. De samenwerking was succesvol. Het programma viel in de smaak bij het in groten getale toegestroomde jeugdige publiek.

Door middel van de website www.oorlogsdodennijmegen.nl biedt ons comité aan de Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen de mogelijkheid om de resultaten van hun onderzoek naar de Nijmeegse oorlogsdoden voor iedereen toegankelijk te maken. De respons op deze site is groot en steunt de werkgroep in haar missie om via de site een virtueel monument op te richten voor alle Nijmeegse oorlogsdoden.

75 jaar Herdenking september 2019

In 2019 en 2020 levert ons comité een aantal bijdragen aan de 75-jarige herdenking van de bevrijding. In 2019 betreft dit een bijzonder concert in de St Stevenskerk op 22 februari, een Bevrijdingsconcert op 19 september en twee vertelavonden, - 26 september en 8 oktober-, over aspecten van de bevrijding en de frontstadperiode. Over deze activiteiten brengen we later een apart verslag uit.

Piet Timmermans, voorzitter

BESCHRIJVING PER ACTIVITEIT

HERDENKING

HERDENKINGEN/PLECHTIGHEDEN

HERDENKING JOODSE GEMEENTE KITTY DE WIJZEPLAATS – 4 mei 2019

Door: Stefan Skotnicki

Traditiegetrouw vond op 4 mei, op de Kitty de Wijzeplaats, de jaarlijkse Dodenherdenking plaats van de Joodse slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog. Vanwege de Sabbath werd dit jaar werd de plechtigheid op de Kitty de Wijzeplaats georganiseerd door het 4 en 5 mei comité. Om 18.00 werd een welkomstwoord uitgesproken door Piet Timmermans. Henk Lamers hield een korte inleiding over “Kinderen op de vlucht”. Daarna werden de namen voorgelezen van de 440 uit Nijmegen afkomstige joden, die tijdens WO II zijn vermoord.

De eerste bladzijden werden voorgelezen door de burgemeester van Nijmegen dhr. H. Bruls. Wout Waanders, de stadsdichter van Nijmegen las zijn gedicht voor, getiteld “Opname”. Daarna werden er kransen en bloemen gelegd.

De plechtigheid werd, naast het college van B&W van Nijmegen, door ongeveer 150 personen bijgewoond

HERDENKINGSDIENST ST. STEVENSKERK EN KRANSLEGGING – 4 mei 2019

Door: Piet Timmermans

Aansluitend werd om 19 uur in de geheel gevulde (circa 750 bezoekers) St. Stevenskerk de officiële herdenking gehouden. De overweging werd uitgesproken door Chaja Kruijssen- meisjesnaam Götte, getiteld “Een weg naar vrede”. De tekst is gepubliceerd op de website. Naast de bijdragen van kinderen van basisschool De Buut, was er een muzikaal optreden van het klarinet ensemble van het Studentenorkest Q Harmony. De presentatie was in handen van Piet Timmermans, voorzitter van het 4 en 5 Mei Comité.

Kranslegging

De burgemeester sprak zijn herdenkingsrede uit bij de kranslegging op het Trajanusplein. De kransleggingsprocedure was strak georganiseerd, (naar analogie van de nationale kranslegging op de Dam) met behoud van de waardigheid van de kranslegging. De belangstelling voor de kranslegging was ondanks de regen onverminderd groot, met naar schatting 2000 - 3000 bezoekers uit alle leeftijds-categorieën.

HERDENKINGSCONCERT 4 en 5 mei Comité – 4 mei 2019

Door Piet Timmermans

Aansluitend op de kransleggingsceremonie op het Trajanusplein organiseert ons comité steeds een vrij toegankelijk herdenkingsconcert.

De grote zaal van De Vereniging was goed gevuld met minstens 1000 bezoekers. Het concert werd ditmaal verzorgd door het Nijmeegs Studentenorkest en het Projectkoor Gelderland. Uitgevoerd werden concertstukken van Puccini en Bruckner en twee door het orkest begeleide liederen van Brahms.

Het publiek reageerde lovend.

HERDENKINGSACTIVITEITEN overig

HOLOCAUST MEMORIAL - Woensdag 30 januari 2019

Door: Martijn Vermeulen

Vijftig leerlingen namen in januari 2018 deel aan een educatieprogramma over genocides. Het programma was mogelijk door de samenwerking tussen diverse organisaties, waaronder 4 en 5 Mei Comité Nijmegen, Radboud Reflects, Radboud Universiteit, Regionaal Archief Nijmegen en Stadswandeling Nijmegen. Tijdens een lessenreeks op school is in gegaan op diverse genocides die in de twintigste eeuw zijn voorgekomen, inclusief de fases waarin deze zich ontwikkelen.

Het dagprogramma bestond uit een rondleiding door de binnenstad over de Jodenvervolging in Nijmegen, het bijwonen van een interview met Stefan Scotnicki, een presentatie in het Regionaal Archief Nijmegen en een bezoek aan het depot. De avond werd afgesloten met het bijwonen van de getuigenis van Mieke van Creveld in de aula van de universiteit.

JUNIOR POP UP MUSEUM - Donderdag 26 april 2019

Door: Martijn Vermeulen

Op 26 april werd door het 4 en 5 mei comité Nijmegen voor de zevende keer het Junior Pop-Up Museum 'Jij en de Oorlog!' georganiseerd voor scholieren uit het voortgezet onderwijs.

Ruim 100 eerstejaars leerlingen (vwo) namen deel aan het project. Tijdens de plenaire opening werden twee ooggetuigen Stefan Skotnicki en Addy Hendriks geïnterviewd door achtereenvolgens Martijn Vermeulen en Bart Janssen. Ook kwam Lisa van Kessel (Informatiecentrum WO II) aan het woord. Na het plenaire deel werden de leerlingen in kleine groepjes verdeeld. De groepjes volgden ieder hun eigen programma dat bestond uit een keuzeprogramma van in totaal een dertigtal verschillende lezingen, workshops en rondleidingen waarin aandacht besteed werd aan verschillende aspecten van de Tweede Wereldoorlog.

FILM - 3 mei 2019

Door: Willemien de Mulder-Mertens.

Traditiegetrouw starten de activiteiten rond de Herdenking op 3 mei met een vertoning van een film, die past bij het thema rond herdenken van 4 mei. Dit jaar werd in samenwerking met Filmhuis Lux en de Stichting Zora gekozen voor 'Blik op Vrijheid. Vluchtverhalen Toen en Nu' zes korte filmportretten van mensen die persoonlijk geconfronteerd werden met geweld en onvrijheid.

In 'Blik op Vrijheid' worden zes vluchtverhalen verteld, over een tijdsbestek van 80 jaar: ervaringen in 1940 en 1945, een vluchtverhaal uit Hongarije in 1956, de verbanning uit Chili in 1976, vlucht uit Iran in 1994 en uit Syrië in 2015 en 2016.

Vier geportretteerden waren aanwezig bij de vertoning en één van hen, de in Nijmegen woonachtige Benito Sanchez bracht ook een lied ten gehore waarin tot uiting kwam wat het betekent je land te verlaten. De bijeenkomst werd bijgewoond door ongeveer 60 personen. Na afloop van de vertoning was er nog gelegenheid in gesprek te gaan met de hoofdpersonen over wat het begrip vrijheid betekende en welke toekomstverwachtingen zij hadden.

Deze middag werd georganiseerd in samenwerking met Filmhuis Lux, die de zaal en technische ondersteuning gratis ter beschikking stelde en Stichting Zora (www.stichtingzora.nl) die de videoportretten samengesteld had en ook voor de aanwezigheid met vier geportretteerden zorg droeg.

STADSWANDELING / LEZING - 4 mei 2019

Door: Martijn Vermeulen

Lezing

Drs. Jan Brauer: 'Willkommen in Holland!' Duitse vluchtelingen in Nijmegen na 1933

Locatie: Titus Brandsma Memorial, Stijn Buysstraat 11, Nijmegen

Goed bezochte lezing waarin Jan Brauer aandacht besteedde aan de Joodse vluchtelingen die in de jaren 1930 in Nederland terecht kwamen.

Bezoekersaantal: 80.

Rondleiding Sporen uit de oorlog. Nijmegen 1940-1945

Rondleiding verzorgd door historici Sjel Jansen en Chamin Panapala.

Stadswandeling Nijmegen in samenwerking met stichting Valkhofbunker

Deelnemers: 40.

Fietstocht Battlefieldtour

Gilde Nijmegen. Deelnemers: onbekend.

WERKGROEP OORLOGSDODEN NIJMEGEN - 2019

www.oorlogsdodennijmegen.nl

Door: Henk Termeer

De nadering van het 75e herdenkingsjaar van 1944 leidde ertoe dat de Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen (hierna werkgroep ODN) in 2018-2019 veel extra werk kreeg te verrichten maar ook veel nieuwe resultaten heeft kunnen realiseren. Dat gebeurde veelal naast het gewone werk van informatieverzameling en -verwerking over de vele burgers en met name ook de militairen, omgekomen in 1940-1945 in Nijmegen of afkomstig uit Nijmegen.

Tussen 4 mei 2018 en 5 mei 2019 vergaderde de werkgroep zes keer. Zij bestaat uit de volgende leden: dr. Hardy Beekelaar, Bart Janssen, drs. Willemien de Mulder-Mertens, Ellen Nijboer MA (Regionaal Archief Nijmegen), drs. Carla Rieter-Michelotti (secretaris), dr. Joost Rosendaal (Radboud Universiteit), dr. Lennert Savenije (Radboud Universiteit), dr. Henk Termeer (voorzitter), drs. Henk Trapman (RAN) en drs. Martijn Vermeulen. Drs. Jan van Heese en drs. Jan Willemsen woonden enkele vergaderingen bij maar gaven er de voorkeur aan om de werkgroep niet als lid maar als correspondent van dienst te zijn.

In de afgelopen jaren is een groot aantal folders met verzoek om informatie gericht verspreid in bijv. seniorenflats en klaar gelegd in openbare gelegenheden, zoals bibliotheken, buurthuizen, het archief, het Huis van de Geschiedenis enz. De medewerking vanuit het publiek blijft groot. Vanaf januari 2019 heeft de werkgroep een nieuwe, meer moderne folder in gebruik genomen, die systematisch over de relevante adressen wordt verspreid.

In nauwe samenwerking met het Regionaal Archief Nijmegen, historici van de universiteit en door de fulltime inzet van Bart Janssen zijn op het moment al meer dan 3500 biografietjes (eigen webpagina per oorlogsdode) op de site toegankelijk. In

de mails en in de telefoongesprekken wordt nog steeds nieuwe informatie aangedragen. De tijdrovende verwerking gebeurt door enkele redactieleden en door vrijwilligers in het Archief. Met de opname van de in Nijmegen gesneuvelde dan wel begraven militairen is eerder een goede start gemaakt, maar er is nog veel werk te verrichten.

In 2018-2019 is besloten om de website www.oorlogsdodennijmegen.nl op te nemen in de landelijke portal www.oorlogsbronnen.nl. Verder is de werkgroep graag ingegaan op het voorstel van de Koninklijke Bibliotheek om jaarlijks een kopie van de ODN-website voor het nageslacht op te slaan.

Verder trok ook de website in het afgelopen jaar onveranderd veel belangstelling. Volgens de webstatistiek van provider Systemec kreeg de website van mei 2018 tot mei 2019 in totaal 228.777 bezoeken met nog steeds een licht stijgende tendens. Dat betekent momenteel een gemiddelde van zo'n 19.000 bezoeken per maand of ruim 4500 per week. Per dag krijgt de website dus ongeveer 680 bezoeken.

In 2018-2019 waren de volgende bijzondere gebeurtenissen het vermelden waard:
-18 september 2018: Numaga-avond in de Honigfabriek over de gifmoorden op vijf Honig-werkbazen in 1943 en 1944 n.a.v. publicatie van Henk Termeer in het Nijmeegs Katern van februari 2018, voortgekomen uit ODN-onderzoek. Sprekers waren: Henk Termeer en Lennert Savenije.

-024geschiedenis: 30 september 2018: opening van de tentoonstelling 'De opstandige Nijmegenaar' in het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. De werkgroep leverde twee bijdragen: 1) Joods protest tegen anti-joodse maatregelen; 2) Het verzet: de april-mei-staking 1943

-14 februari 2019: opening van de tentoonstelling 'Kinderen van de oorlog' in Museum Het Valkhof over de ruim 500 Nijmeegse kinderen (t.m. 17 jaar) die gedurende de Tweede Wereldoorlog omkwamen. De werkgroep leverde daarvoor in de voorafgaande maanden vrijwel alle afbeeldingen en teksten en met name ook de rolprent van alle namen en portretten. De tentoonstelling duurde tot 3 juni 2019.

-14 februari 2019: presentatie van een nieuw videoportret over de vijf leden van de Luchtbeschermingsdienst die op 22 februari 1944 op de toren van de Sint Stevenskerk omkwamen. Dit is het 16e videoportret en het is net als alle eerdere opgenomen in de vaste presentatie in het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis en op het HNG-YouTube-kanaal.

-15 februari 2019: onthulling op Plein 1944 van vijf zogeheten trotters (grote mobiele informatieborden / billboards). Daarop stonden de namen, geboorte- en sterfdata en portretten (voor zover beschikbaar) van de 776 slachtoffers. Deze waren geheel afkomstig uit de collectie van Bart Janssen en uit de ODN-database. Deze wijze van publicatie riep heel veel positieve reacties op. Op aandringen van Rob Jaspers, het stedelijk Comité 4 en 5 mei en de Werkgroep ODN heeft het gemeentebestuur inmiddels beloofd dat er voor de vertoonde namen en portretten een permanente plek in de stad komt. Bovendien leidde de trotter-opstelling tot de aanlevering van ruim twintig nieuwe foto's van Nijmeegse oorlogsdoden.

-18 april 2019: medewerking aan het Junior Symposium door Willemien de Mulder en Henk Termeer. Zij begeleidden in het Regionaal Archief Nijmegen twee groepen middelbare scholieren om enige vragen te beantwoorden m.b.v. de ODN-website.

-4 mei 2019: onthulling door burgemeester Bruls van een gedenkplaat met de namen van de in de Tweede Wereldoorlog gevallen Nijmeegse militairen op de sokkel van het standbeeld op Plein 1944. Hardy Beekelaar en Henk Termeer waren gedurende enkele maanden nauw betrokken bij het opstellen van een advieslijst, wederom op basis van de ODN-database.

BRANDGRENSo24 - 2019

www.brandgrenso24.nl

Door: Bregje Jaspers

Brandgrens 024 heeft in het jaar 2018 vooral in het teken gestaan van het inventariseren welke plaatjes, waar hebben losgelaten en waarom. We hebben bekeken of er betere manieren zijn voor het vastzetten van de plaatjes om herhaling van loslaten te voorkomen. We hebben een ongeveer 60 plaatjes herplaatst met een nieuwe lijmsort. Dit alles viel nog onder de kosten van de eerste plaatsing. Dus hier zijn geen kosten voor gemaakt.

In 2018 is er een nieuwsbrief uitgaan in november om de herdenkings-actie in februari 2019 aan te kondigen. De website van Brandgrenso24 is verplaatst naar een ander hostingsbedrijf waardoor er minder onderhoud nodig is.

VRIJHEIDSCOLLEGES – 15 april en 5 mei 2019

Door Cobie Jolink

De Vrijheidscolleges zijn een landelijke serie lezingen die plaatsvinden in aanloop naar 5 mei. De lezingen zijn gebaseerd op de 'Four Freedoms' van de Amerikaanse president Franklin Delano Roosevelt. In Nijmegen realiseren de Openbare Bibliotheek, Cultuur op de Campus (Universiteit), HAN, 75 Jaar Vrijheid, het Bevrijdingsmuseum en 4 en 5 mei comité Nijmegen twee colleges.

Charles Groenhuijsen hield een college op 15 april (HAN/RUN) in de theaterzaal van Cultuur op de Campus. Hij verving Natasja van Weezel die vanwege het overlijden van haar vader Max van Weezel moest afzeggen. Moderator was Rob Jaspers.

De ongeveer 40 bezoekers waren lovend over de inhoudelijk zeer interessante lezing, waarbij ook echt alle vier vrijheden aan bod kwamen.

De algemene publiciteit was voldoende; het enigszins tegenvallende bezoekcijfer wordt geweten aan de sprekerswisseling, tentamenweek en dat het misschien te ver weg is van 5 mei. Volgende keer meer werven in studentenmedia.

Sinan Can op 5 mei in de bibliotheek

Er was een enorme opkomst, minimaal 300 mensen. Sinan Can is een echte trekker. Positieve punten voor goede opkomst: centrale locatie, diverse andere activiteiten in het centrum versterken elkaar, slecht weer, het is een vrije dag, makkelijk toegankelijk. Bij beide activiteiten was het vrije toegang. Complimenten voor de goede organisatie door de bibliotheek. Inhoudelijk was het geen zwaar verhaal, er werd ingespeeld op grote publiek. Eigenlijk ging Sinan niet echt in op de four freedoms, hij beschreef vooral zijn reizen (daar zaten overigens wel genoeg aanknopingspunten qua vrijheden in, bv het verzet van vrouwen). Er was een gemoedelijke sfeer.

De samenwerkende organisaties concluderen dat ze door willen gaan met de Vrijheidscolleges en ze structureel naar Nijmegen willen halen.

Aandachtspunten zijn de rol van RUN en ROC. Deelname door ROC wordt wenselijk geacht.

BEVRIJDING

FREEDOM 'S COOL FESTIVAL - 24 maart 2019

Door: Hans Kolvenbach (m.m.v en Sander Ederveen)

In 2019 heeft het Stedelijk Comité 4&5 mei Nijmegen voor de vijfde keer het Freedom 'S Cool Festival georganiseerd. Het vijfde Freedom 'S Cool Festival heeft plaatsgevonden op 24 maart 2019 en is wederom in samenwerking met poppodium Doornroosje georganiseerd. Het Freedom 'S Cool festival is een festival speciaal voor leerlingen van het voortgezet onderwijs. We brengen door deze activiteit de beleving van vrijheid samen met een creatief proces. Hoe vertaal je vrijheid in het zelf maken van muziek met daarbij zelfgeschreven woorden.

Het Freedom 'S Cool Festival staat open voor scholen uit het voortgezet onderwijs in en om Nijmegen. De deelname is op basis van eigen composities en teksten die in het teken staan van het thema 'vrijheid'. Elke school mag één act afvaardigen. Het staat de leerlingen vrij om een eigen muziekstijl te bepalen.

Voor de vijfde editie hadden we maar liefst **acht deelnemende scholen**: Notre Dame des Anges, NSG Groenewoud, het Stedelijk Gymnasium, Kandinsky College, SSGN, het Montessori College, Karel de Grote College en de Metameer. Het is wederom een prachtig festival geworden. Ruim 39 leerlingen hebben namens de scholen meegedaan. Door de prima productie en prachtige sound van Doornroosje en bezielende gastheer en host MC Discipline zijn alle songs perfect tot hun recht gekomen. De kwaliteit van de ingezonden nummers lag wederom bijzonder hoog en het publiek, meer dan 300 bezoekers, heeft genoten.

De jury van het Freedom 's Cool Festival 2019 bestond uit: Charlotte Brand (voormalig bestuurslid 4 en 5 mei Nijmegen), Eva van Pelt (schrijfster, auteur, zangeres), Sanne Grijsen (directeur Music Meeting), Jorien Straven (Popsport) en Wouter Maes (Doornroosje).

Dit jaar waren er twee prijzen te winnen: de juryprijs en de publieksprijs. De juryprijs werd gewonnen door Niels en Lucas van het Kandinsky College met het nummer Choises. Het **jurycommentaar** luidde:

“Beide heren hebben een super mooie sound. Het is een warm en integer geheel, dat de zaal stil krijgt en de jury raakt. Ed Sheeran vibes. Het thema vrijheid hebben de tekstschrijvers naar hun eigen, persoonlijke hand gezet, er zit aandacht in de tekst. De performance is nog jong, maar heel eerlijk. Deze mannen hebben “het” wel. Gezien het korte bestaan van dit duo zijn we zeer benieuwd naar wat er nog komen gaat.”

De **publieksprijs** ging naar de Metameer uit Boxmeer. Het nummer Dream to be free was overduidelijk de favoriet van de bezoekers van het Freedom 's Cool Festival 2019.

De prijzen werden ook dit jaar door **burgemeester Bruls** uitgereikt. De winnaars van zowel de juryprijs als de publieksprijs van Freedom 's Cool festival 2019 hebben op 5 mei 2019 het Bevrijdingsfestival in het Hunnerpark in Nijmegen mogen openen. Het was prachtig om deze acts op dit grote podium terug te zien. Daarnaast is een gedeelte van tekst van de winnende nummers in combinatie met een authentieke foto uit de Tweede Wereldoorlog vastgelegd op een prachtige banner die voortaan jaarlijks

is te zien op het Bevrijdingsfestival te Nijmegen. Het festival is zowel door de deelnemers, als de scholen en de toeschouwers zeer enthousiast ontvangen.

Door samenwerking van Doornroosje, 4 en 5 mei Comité Nijmegen en de IMC Weekendschool Nijmegen is het Freedom 'S Cool Festival vertaald in een bijzonder vak voor de leerlingen van groep 3 van de **IMC Weekendschool** Nijmegen. In een cyclus van vier zondagen hebben de leerlingen inhoudelijk kennis gemaakt met verhalen over de Tweede Wereldoorlog en ervaringen kunnen delen inzake de beleving van je "eigen" vrijheid. Onder de bezielende leiding van coaches hebben er masterclasses zang, dans, spoken word en tekstschrijven plaatsgevonden waarna de leerlingen een bedrijfsbezoek aan Doornroosje hebben gebracht. Uiteraard waren de leerlingen van groep 3 van de IMC Weekendschool VIP gasten op ons festival. Maar liefst 11 leerlingen van de IMC Weekendschool hebben hun dans en zang creaties voorgedragen op het grote podium van Doornroosje. Ook deze optredens konden op een zeer enthousiast publiek rekenen.

KINDERBEVRIJDINGSFESTIVAL – 5 mei 2019

Door: Cobie Jolink

Het Kinderbevrijdingsfestival is een feestelijk middagprogramma, gratis of tegen een kleine entree, voor kinderen van ± 3-11 jaar. Het vond plaats in de Lindenberg en trok ruim 600 bezoekers.

Dit jaar werd het programma voor het eerst door De Lindenberg georganiseerd onder auspiciën van het 4 en 5 mei comité. De onderhandelingen – in het najaar 2018 gestart – zijn bezegeld d.m.v. een samenwerkingscontract getekend door Piet Timmermans, de voorzitter en mevr. T. Vrijmoet, directeur van De Lindenberg. Natasja van Geel, hoofd programmering heeft het stokje van Cobie Jolink overgenomen.

Het bestuur is verheugd dat het festival gecontinueerd wordt en dat het in goede handen is bij De Lindenberg.

Het programma was nog gebaseerd op het format van het comité, maar met ook al een aantal veranderingen. En nieuwe samenwerkingen: met het Nationale Vrijheidsontbijt in het Valkhofpark. In de Lindenberg werden gasten ontvangen die geen plekje meer konden bemachtigen aan de genodigden-maaltijd. Daarnaast is sinds februari 2019 het Infocentrum WO2 gehuisvest in de Lindenberg en daarmee lag een samenwerking voor de hand. Zij boden een programma op maat "In het spoor van soldaat Wojtek", een speurtocht over de (Poolse) beer Wojtek en de rol die hij gespeeld heeft in de Tweede Wereldoorlog. Ook is er een workshop Creatieve Technologie ingevoerd. In deze workshop van Oddstream konden de kinderen een badge ontwerpen met moderne apparatuur (3D printer) en op die manier de wereld laten zien waar zij voor staan.

In een uitverkochte Steigerzaal en Marikenzaal beleefden kinderen geschminkt als feestbeesten en met beregoede feestkapsels de verhalen van De Rattenvanger en de liedjes van Dansende Dieren Deuntjes. In de lokalen werd er geschilderd, gedanst, gemusiceerd en ontworpen bij de workshops en ook bij alle randactiviteiten zat het vol met enthousiaste en creatieve kinderen.

En omdat er op een feestje natuurlijk best gedanst mag worden, werd het festival afgesloten met een swingende dierendisco.

BEVRIJDINGSFESTIVAL NIJMEGEN VALKHOF - 5 mei 2019.

Door: Sander Ederveen (m.m.v. Hans Kolvenbach)

Inleiding

Al sinds de oprichting van het Stedelijk 4 en 5 mei Comité Nijmegen (hierna: het comité) heeft het comité zich ten doel gesteld om op 5 mei een bevrijdingsfestival te organiseren voor de Nijmeegse samenleving. Sinds 2011 werkt het comité hierin samen met poppodium Doornroosje. Tussen beide partijen is een intentieovereenkomst gesloten voor samenwerking tot en met 2019.

Samenwerking

Om de continuïteit van het festival, maar ook de veiligheid en de professionaliteit van het festival te kunnen waarborgen werkt het comité samen met Doornroosje en Oranjepop. Met Doornroosje voor de programmering en organisatie en voor de faciliteiten in het Hunnerpark met Oranjepop. Een stuurgroep kwam op gezette tijden bijeen om over de invulling van het festival te spreken. Afgelopen edities heeft de organisatie geleerd dat horeca-inkomsten alleen niet toereikend zijn, waardoor er net als de vorig drie jaren een entree is geheven. In het verleden ging dat om € 5,- per persoon, sinds 2018 is de entree € 6,- per persoon (tot en met 12 jaar gratis). Dit heeft in 2018 niet geleid tot een lager bezoekersaantal en of wezenlijke bezwaren van bezoekers, in 2019 is het publiek eraan gewend. Invoering van de entree heeft een positief effect op de continuïteit van het festival, mede gezien de afnemende subsidies en de bijdrage van het comité die over een aantal jaar wordt vermindert.

Publiciteit

Dankzij het grote netwerk van Doornroosje worden veel jongeren bereikt en geattendeerd op het bevrijdingsfestival. Het comité presenteerde deze activiteit veelvuldig op de eigen website en op de sociale media. Doornroosje presenteerde het bevrijdingsfestival ook op hun website. Daarnaast had het festival een Twitteraccount en Facebook-pagina. Ook was er veel aandacht van de media waaronder De Gelderlander, Nijmegen1 en muziekwebsites als 3voor12.

Bevrijdingsvuur

Eén van de kenmerken van het bevrijdingsfestival is de aanwezigheid van het bevrijdingsvuur. De achterliggende gedachte van het festival mag immers niet verloren gaan, het is eerst en vooral een festival om de bevrijding te vieren. Het vuur werd zoals in de vorige jaren door hardlopers onder politiebegeleiding vanuit Wageningen naar Nijmegen gebracht. De samenwerking met de atleten verliep goed. De atleten ontstaken samen het bevrijdingsvuur. Wat ook dit jaar weer opviel is dat het podiumprogramma – zoals ieder jaar – onderbroken wordt voor het aansteken van het vuur. En dat gebeurt net op het punt dat het festival druk wordt en tot leven komt. Een eventuele andere invulling van het aansteken van de vlam is iets waarover dit jaar overleg gaat plaatsvinden met alle betrokkenen.

Het verleden zichtbaar maken in historische beelden. In 2016 startte het comité het initiatief om op grote banners foto's te tonen rondom de bevrijding van Nijmegen en andere plaatsen in Gelderland. Op deze manier willen wij het gesprek met de bezoekers aangaan over het thema vrijheid. Het aantal banners is sinds 2017 verdrievoudigd. Een bestuurslid van het comité zocht foto's in diverse archieven. Het Regionaal Archief Nijmegen, het Gelders Archief, het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust en Genocidestudies en het Nationaal bevrijdingsmuseum 1944-1945 werkten ook nu weer belangeloos mee. Het comité wil dat alle hekken aan de binnenkant van de festivalweide op den duur een foto uit de jaren rondom de bevrijding dragen. Naast de fotobanners zijn er ook banners van delen van de teksten van de winnaars van de scholierenwedstrijd Freedom 'S Cool Festival. Inmiddels kent

dit festival vijf edities. Bij de laatste drie edities waren er twee prijzen te vergeven: een jury- en een publieksprijs. Dienovereenkomstig zijn er inmiddels dus acht banners met delen van de tekst van de winnende scholieren.

Faciliteiten

Door samen te werken met Oranjepop hebben we gebruik kunnen maken van de faciliteiten van Oranjepop, dat een week eerder werd georganiseerd. Dit creëerde een win-win situatie voor beide organisaties en kwam de professionele uitstraling ten goede. Door in deze korte tijd twee maal gebruik te maken van een terrein dat door het bezoekend publiek als herkenbaar en prettig wordt ervaren is de aanloop naar het terrein op het tweede festival (5 mei) al gestimuleerd. Over de gehele dag waren er 4802 betalende bezoekers, tegenover 9.000 betalende bezoekers van vorig jaar is dit een drastische daling. Deze daling is grotendeels te wijten aan het slechte weer en wellicht ook aan de absentie van een (relatief) grote naam in het programma.

Programma

Het programma is in goed overleg met het comité door de programmeurs van Doornroosje samengesteld. Het betrof een aantrekkelijk muziekprogramma op twee verschillende podia met diverse acts van hiphop tot dj-sets. Op het vlak van artiesten was er weer een mooie diversiteit van acts, dit jaar alleen geen grote naam.

Freedom 'S Cool

Ook dit jaar organiseerde het comité voorafgaand aan het bevrijdingsfestival het Freedom 'S Cool festival in samenwerking met Doornroosje. Zie elders in dit verslag. De twee winnaars van het festival mochten het bevrijdingsfestival officieel openen. De scholen geven met de teksten van de nummers een goede inhoudelijke invulling aan het bevrijdingsfestival, wij kijken dan ook uit naar een voortzetting van deze activiteit in de nieuwe overeenkomst met Doornroosje vanaf 2020.

Conclusie

De samenwerking met Doornroosje en Oranjepop heeft wederom goed gefunctioneerd. Er is een professioneel en aantrekkelijk festival gepresenteerd. Het weer zat tegen, en er was geen 'headliner'. Daardoor is er minder publiek gekomen. De samenwerking tussen het comité en de partners heeft Nijmegen wederom een volwaardig festival opgeleverd met goede mogelijkheden en kansen voor de toekomst. Het gebruik van fotobanners en Freedom 'S Cool vormen een goed startpunt voor verdere inhoudelijke invulling van het bevrijdingsfestival en haar boodschap.

PUBLICITEIT

Door: Sander Ederveen

Naast de reguliere communicatie (denk hierbij aan flyers, poster, social media) hebben we dit jaar de samenwerking opgezocht met De Gelderlander en het jaarthema van het Nationaal 4 en 5 mei Comité centraal gesteld. 'In vrijheid kiezen' gaf De Gelderlander genoeg inspiratie om 2 artikelen schrijven. Dit in samenwerking met het Nijmeegse 4 en 5 mei comité.

Daarnaast zijn er drie persberichten verstuurd: Eén persbericht met het programma van de kinderactiviteiten in de Lindenberg (verstuurd door de Lindenberg), het tweede persbericht ging over de algemene 4 en 5 mei activiteiten. Het derde was een persbericht over de winnaars van het 'freedom 'is Cool festival in Doornroosje. Op social media is de groei beperkt. De teller op facebook stond vorig jaar op 740 paginalikes, nu op 911. De groei is gestaag, maar blijft in onze beleving achter wanneer je kijkt naar de potentie. De berichten die geplaatst worden hebben wel een hoge betrokkenheid van de lezers, veel mensen zien ze en liken ze. Er is besloten, ondank de afname van gebruikers op Twitter dit kanaal wel aan te houden omdat hier

een specifieke doelgroep gebruik van maakt. 4 en 5 mei Nijmegen heeft dus een facebook, een instagram en een twitterkanaal.

Drukwerk:

Flyer kinderfestival. Distributie bij scholen. (Door de Lindenberg)

Flyer en poster van 4 en 5 mei activiteiten. podia, (culturele) contacten. Daarnaast heeft de fietskoerier een distributieronde gedaan met 100 adressen in Nijmegen.

BESTUUR

STICHTING STEDELIJK 4 en 5 MEI COMITÉ

Door: Cobie Jolink

Samenstelling:

Drs. Piet Timmermans, voorzitter; dr. Hardy Beekelaar, vice-voorzitter; Cobie Jolink, secretaris; Willemien de Mulder-Mertens, penningmeester.

Leden: drs. Iris Dracht, Sander Ederveen, Bregje Jaspers, prof. dr. Stefan Skotnicki, dr. Henk Termeer, drs. Martijn Vermeulen.

In 2019 is nieuw benoemd: Edgar v.d. Graaf.

Pieter van de Veerdonk, ambtenaar gemeente Nijmegen is benoemd in verband met de eisen voor de statutenwijziging en zal na de besluitvormende vergadering ook weer aftreden.

Dr. Charlotte Brandt heeft het bestuur verlaten i.v.m. haar verkiezing tot gemeenteraadslid.

De **adviescommissie voor de muziekprogrammering** van het herdenkingsconcert bestaat uit drs. André Bronzwaer en prof. dr. Remieg Aerts.

Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen bestaat uit de volgende leden:

Dr. Henk Termeer (voorzitter), Carla Rieter-Michelotti (secretaris),

Dr. Hardy Beekelaar (initiatiefnemer, 4 en 5 mei Nijmegen), Bart Janssen, Willemien de Mulder-Mertens (4en5 mei Nijmegen), Ellen Nijboer MA (Regionaal Archief Nijmegen), drs. dr. Joost Rosendaal (Radboud Universiteit), dr. Lennert Savenije (Radboud Universiteit), drs. Henk Trapman (RAN) en drs. Martijn Vermeulen (4en5mei Nijmegen).

Organisatie

Het comité werkt samen met organisaties in de stad en voert de regie over de programmaonderdelen en de inhoud van de afzonderlijke onderdelen. In goed overleg met de partners laat het comité de feitelijke uitvoering zoveel mogelijk over aan de professionele deskundigheid van die partners. In het verlengde hiervan is binnen het comité steeds een van de leden het eerste aanspreekpunt voor het betreffende onderdeel, bij complexe onderdelen ondersteund door een tweede lid. Van de leden wordt dus een bijdrage gevraagd aan de algemene lijn van het programma en het functioneren van het comité, naast een specifieke bijdrage aan een of meerdere programmaonderdelen.

In 2019 heeft het bestuur zich bezig gehouden met de aanpassing van de statuten uit 1996 die dringend aan vernieuwing toe zijn. Om de wijziging te kunnen realiseren is het bestuur tijdelijk uitgebreid met de vereiste ambtenaar van de gemeente Nijmegen (Pieter v.d. Veerdonk). Het besluit tot wijziging moet unaniem met een 100% quorum worden genomen, tegenwoordig een lastige eis. 24 september vond de betreffende vergadering plaats.

Verantwoordelijkheden in het bestuur:

Algemene leiding, PR en woordvoering en vertegenwoordiging naar buiten: Piet Timmermans, voorzitter

Website Oorlogsdoden: Henk Termeer (coördinator), Hardy Beekelaar

(oorspronkelijk initiatiefnemer) en Willemien de Mulder-Mertens (lesbrieven)

Lesbrief Oorlogsdoden en film: Willemien de Mulder-Mertens

Stadswandelingen, lezingen en onderwijs projecten jeugd: Martijn Vermeulen en Iris Dracht

Herdenkingsplechtigheden advisering: Hardy Beekelaar, Piet Timmermans

Herdenkingsconcert en presentatie herdenkingsdienst: Piet Timmermans

Kinderbevrijdingsfestival en secretariaat: Cobie Jolink

Bevrijdingsfestival: Hans Kolvenbach en Sander Ederveen

Publiciteit: Sander Ederveen, dit wordt in de loop van 2019 overgedragen aan een nieuw bestuurslid Edgar v.d. Graaf.

Financiën: Willemien de Mulder-Mertens

Freedom's Cool: Hans Kolvenbach en Sander Ederveen

Contact Joodse gemeente: Stefan Skotnicki.

Brandgrens 024: Bregje Jaspers

Contacten Onderwijs: Martijn Vermeulen, Iris Dracht, Willemien de Mulder, Bregje Jaspers en Piet Timmermans

Werkgroep statutenwijziging: Piet Timmermans, Willemien de Mulder, Henk Termeer, Cobie Jolink toegevoegd: Pieter v.d. Veerdonk.

Website: www.4en5mei-nijmegen.nl. Facebookpagina.

Contactadres bestuur: secretaris Cobie Jolink, telefoon 06-13 22 4657.

Email info@4en5mei-nijmegen.nl (of voor bestuurszaken evt. privé mail van de secretaris).

Bezoekers per activiteit

Bezoekersaantal van de door het comité georganiseerde activiteiten bedraagt (per persoon kunnen meerdere activiteiten bezocht zijn) in 2019 ongeveer 13.000 mensen.

Dit bestaat uit:

Kinderfestival 600 - Herdenkingsconcert: 1000 -- Bevrijdingsfestival 8.000

Stadswandelingen/lezingen 60 – Pop up museum Jij en de oorlog: 100, film 50.

Schoolband contest Freedom'S Cool 400.

Lesbrieven en oorlogsdoden-activiteiten bij benadering.

Door derden: Buren zonder grenzen onbekend, Holocaust Memorial Radboud ± 200

Plechtigheden ± 2500 mensen naar schatting.

Dank aan de samenwerkingspartners:

- Gemeente Nijmegen, Burgemeester Bruls en medewerkers in het bijzonder Pieter v.d. Veerdonk
- Dank aan prof dr Remieg Aerts en mr André Bronzwaer die de programmacommissie voor het Herdenkingsconcert op 4 mei vormden.
- Het Symfonieorkest Nijmegen
- Het Studentenorkest CMC
- Concertgebouw De Vereeniging Directie en medewerkers
- De Joodse Gemeente
- De Lindenberg voor de organisatie van het Kinderbevrijdingsfestival
- Poppodium Doornroosje voor het organiseren van het Bevrijdingsfestival en Freedom's Cool.

- Schoolbands van Notre Dame des Anges, NSG Groenewoud, het Stedelijk Gymnasium, Kandinsky College, SSGN, het Montessori College, Karel de Grote College en de Metameer voor deelname aan Freedom s Cool.
- Radboud Reflects, Radboud Universiteit, Regionaal Archief Nijmegen en Stadswandeling Nijmegen, scholen en organisaties voor medewerking aan het Junior Pop Up Museum ‘Jij en de oorlog!’:
Bibliotheek Gelderland Zuid, educatieve uitgeverij Patsboem, eet!verleden, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Huis van de Nijmeegse Geschiedenis, Lux Mariënborg, Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945, Pax Christi College, Regionaal Archief Nijmegen, Stadswandeling Nijmegen, Stedelijk Gymnasium Nijmegen, Stichting Valkhofbunker, Werkgroep Oorlogsdoden Nijmegen en Youth and Sobibor.
In het bijzonder de volgende personen Marc van Berkel, Stefan Skotnicki, Bart Janssen, Jo van Son, Manon Henzen, Juul Lelieveld, Paul van der Flier, Ellen Nieboer, Hilde Roodzant, Maikel Rubens, Henk Termeer, Willemien de Mulder, Chamin Panapala.
- IMC Weekendschool Nijmegen
- Voor het brengen van de Vrijheidsvlam: Team Zevenheuvelen, Cifla, 't Haasje, Nijmeegse Studenten Survivalrun Vereniging FORTIS ET LIBER (NSSV FEL) en het Stedelijk Gymnasium Nijmegen en de veteranen van Team Sunset March Voor het belangeloos aanleveren van de historische foto's ten behoeve van de banners op het Bevrijdingsfestival: Regionaal Archief Nijmegen, NIOD instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies, Gelders Archief, Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945
- Lux voor de samenwerking i.v.m. de film
- Buren zonder grenzen voor hun bijdrage op 4 mei
- Radboud Reflects (naam inmiddels gewijzigd?) programma voor de organisatie van hun activiteiten.
- Medewerkers publiciteit: Luc Dirks, Freek Lamers, Yasmine Kolvenbach, Ariëla van der Linden.

Nijmegen, september 2019

Volgt nog: het verslag van de september activiteiten.